

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

CENTER ZA
DRUŽBOSLOVNO
INFORMATIKO

Zbiranje podatkov z uporabo spletnih anket

Nejc Berzelak

„Raziskovanje v knjižnicah“
Ljubljana, 14.3.2015

© 2015 Nejc Berzelak

Odločitev za spletno anketo

Prednosti

- Hitrost.
- Odsotnost geografskih in časovnih omejitev.
- Potencial visoke kakovosti podatkov.
- Široke možnosti uporabe.
- Fleksibilnost za anketirance.
- Nizki stroški.

Odločitev za spletno anketo

Omejitve

- Uporaba Interneta v ciljni populaciji ter razlike med uporabniki in neuporabniki.
- Nizke stopnje sodelovanja.
- Potrebna osnovna informacijska pismenost.
- Odsotnost osebnega motiviranja in pomoči.
- Omejen nadzor nad izborom anketiranih oseb.
- Metodološke in tehnične dileme.

Izbor vzorca

Verjetnostni vzorci

- Pogoji za statistično posploševanje na populacijo.
- Enostavni primeri:
 - Slučajni izbor oseb s seznama vseh članov knjižnice.
 - Slučajni izbor oseb iz registra prebivalcev.
 - Anketiranje vseh zaposlenih v podjetju (ni vzorčenja).
- Reprezentativnost: ustrezno predstavljanje ciljne populacije glede proučevane teme.
- Potreben seznam vseh enot v ciljni populaciji.

Izbor vzorca

Neverjetnostni vzorci

- Običajno uporabljeno kadar seznama vseh enot v populaciji ni mogoče dobiti.
 - Enostavni primeri:
 - Anketiranje obiskovalcev knjižnice namesto vseh članov.
 - Javno objavljena anketa na spletnem mestu.
 - Vzorec iz spletnega panela s prosto vključitvijo.
 - Neverjetnostno $\neq$ nekoristno ob upoštevanju omejitev in možnosti pristranskih ocen.
- ❗ Statistično posploševanje na populacijo ni mogoče.

Vprašalnik

Osnove predstavitve vprašanj

- Dva bistvena cilja:
 - Standardizirano razumevanje vprašanj.
 - Zmanjševanje zahtevnosti naloge anketiranca.
- Upoštevanje splošnih načel postavljanja anketnih vprašanj:
 - eno vprašanje hkrati,
 - kratka, jasna in razumljiva vprašanja in navodila,
 - uravnoteženost lestvic odgovorov,
 - upoštevanje vseh možnih odgovorov,
 - skladnost vprašanja in ponujenih odgovorov...

Vprašalnik

Osnove predstavitve vprašanj

- Ujemanje tipa vprašanja s pričakovano obliko odgovora.

Prosimo, pomislite na dohodke vseh članov vašega gospodinjstva in vse dohodke, ki ste jih prejeli kot celotno gospodinjstvo.

Kateri je **glavni vir dohodka** v vašem gospodinjstvu?

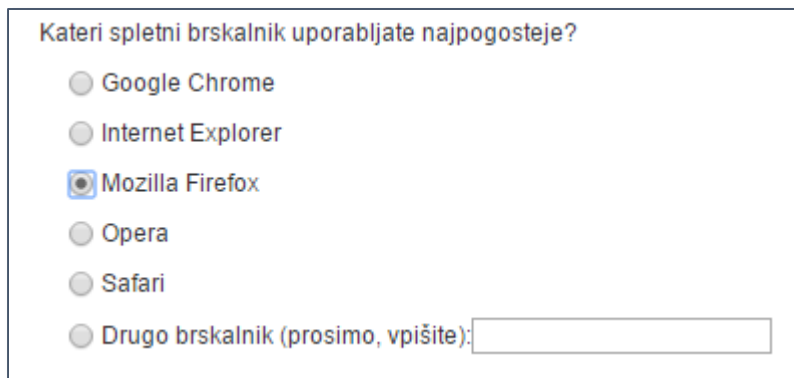
- ☒ Plače
- ☐ Dohodki iz samozaposlitve
- ☒ Dohodki iz kmetijske dejavnosti
- ☐ Nadomestilo za brezposelnost
- ☒ Druga socialna nadomestila
- ☐ Dohodki iz drugih virov

Vprašalnik

Vprašanja z izborom enega odgovora

Anketiranec izbere en odgovor s seznama.

Kateri spletni brskalnik uporabljate najpogosteje?

☐ Google Chrome

☐ Internet Explorer

☒ Mozilla Firefox

☐ Opera

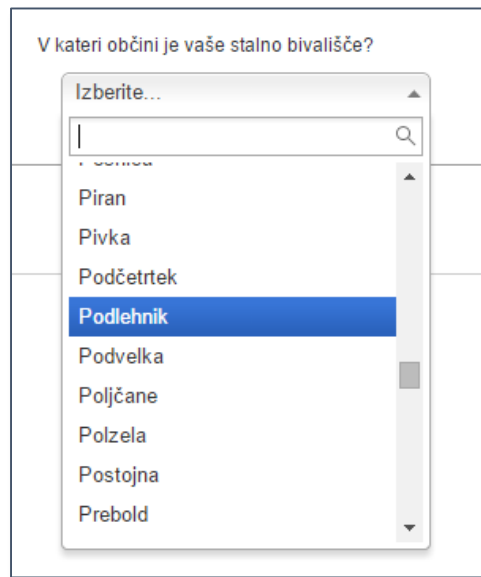
☐ Safari

☐ Drugo brskalnik (prosimo, vpišite):

Izbirni gumbi

(angl. *radio buttons*)

Običajna uporaba za vprašanja z izborom enega odgovora.

V kateri občini je vaše stalno bivališče?

Izberite...

Piran

Pivka

Podčetrtek

Podlehnik

Podvelka

Poljčane

Polzela

Postojna

Prebold

Spustni seznam

(roleta, angl. *drop-down*)

Predvsem za daljše sezname odgovorov.

Vprašalnik

Vprašanja z izborom več odgovorov

Anketiranec izbere enega ali več odgovorov s seznama.

Katere izmed naslednjih storitev knjižnice ste uporabili vsaj enkrat v zadnjih 12 mesecih?

- ☒ Izposoja gradiva na dom
- ☐ Medknjižnična izposoja gradiva
- ☒ Uporaba knjižnične čitalnice
- ☐ Uporaba računalniške opreme knjižnice
- ☒ Dostop do brezžičnega Internetnega omrežja knjižnice

Potrditvena polja
(angl. *checkboxes*)

Vprašalnik

Tabele podvprašanj

Predstavitev vsebinsko povezanih (pod)vprašanj s skupnim seznamom odgovorov.

V kolikšni meri ste zadovoljni z navedenimi storitvami knjižnice?					
	Zelo nezadovoljen	Pretežno nezadovoljen	Niti zadovoljen niti nezadovoljen	Pretežno zadovoljen	Zelo zadovoljen
Izposoja gradiva na dom	☐	☐	☐	☐	☐
Medknjižnična izposoja gradiva	☐	☐	☐	☐	☐
Knjižnična čitalnica	☐	☐	☐	☐	☐

Tabela
(angl. *grid*, *table*)

Vprašalnik

Odprta vprašanja

- Vnos odgovora v obliki besedila ali števila.
- Premislek o smiselnosti uporabe.
- Velikost vnosnega polja prilagodimo pričakovani dolžini odgovora.

Kolikšen je mesečni dohodek vašega gospodinjstva?

EUR

Številčno polje
(angl. *numeric box*)

Prosimo, podajte vaše predloge za izboljšanje storitev knjižnice.

Besedilno polje
(angl. *text box*)

Vprašalnik

Drugi tipi vprašanj

- Osnovni tipi vprašanj so ustrezni za večino potreb.
- Razne kompleksnejše tipe uporabljamo, samo če je to res potrebno.

Vprašalnik

Splošna načela postavitve vprašalnika

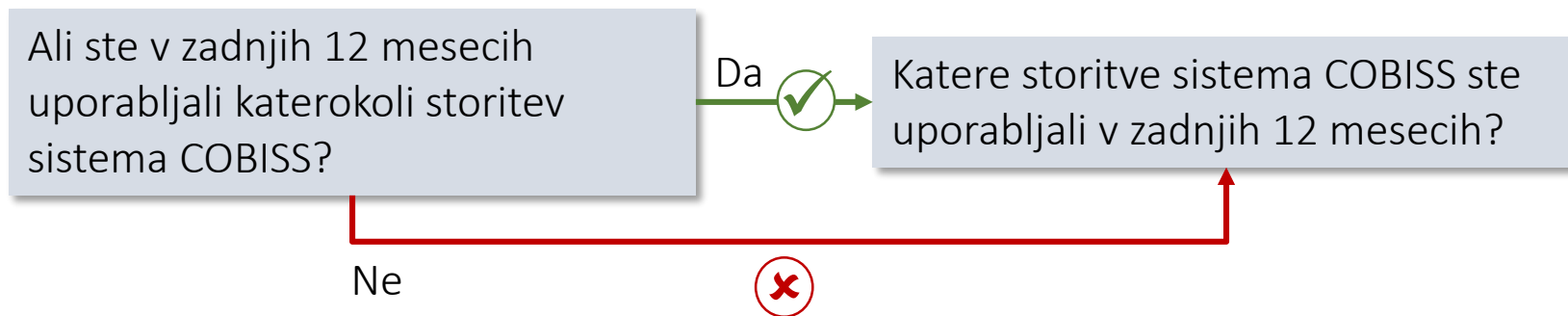
- Delitev vprašalnika po straneh, na primer
 - daljša vprašanja vsako na svoji strani;
 - kratka, vsebinsko podobna vprašanja na skupni strani.
- Na začetku vsebinsko bistvena vprašanja (običajno to ni socio-demografija).
- Izogibanje obveznim vprašanjem.
- Konsistentna, enostavna in pregledna oblika skozi celoten vprašalnik.

Vprašalnik

Preskoki vprašanj (pogojni prikazi)

- Anketirancu ne postavljamo vprašanj, ki se nanj ne nanašajo.
- V spletni anketi to dosežemo s pogojnimi prikazi vprašanj.

Izvedba

Ključni elementi preizkusa

- Vsebinsko in metodološko preizkušanje
 - Vprašalnik naj izpolni vsaj nekaj kolegov in poda komentarje.
 - Priporočljivo izvesti pilotno anketo na manjšem vzorcu anketirancev.
- Tehnično preizkušanje
 - Ustreznost izbranih tipov vprašanj
 - Pravilnost delovanja pogojev in drugih elementov vprašalnika.
 - Ustrezno prikazovanje na različnih računalnikih.

Izvedba

Pridobivanje anketirancev

- Brez seznama ciljnih enot – omejene možnosti nadzora nad sodelovanjem:
 - Javna objava na spletnem mestu ali družbenih omrežjih.
 - Javna objava v tiskanih medijih.
- S seznamom ciljnih enot – možnost spremljanja sodelovanja in nadzora nad dostopom do ankete:
 - E-poštna ali poštna vabila z unikatno identifikacijsko kodo.

Izvedba

Vabila in opomniki

- E-poštna vabila so enostavnejša in stroškovno ugodnejša.
- Poštna vabila imajo pogosto višjo stopnjo legitimnosti.
- Pomembna profesionalna oblika in vsebina.
- Opomniki za nerespondente:
 - Običajno eden ali dva opomnika;
 - E-poštni opomniki običajno po 3–4 dneh;
 - Poštni opomniki običajno po 7–10 dneh.

Izvedba

Vsebina vabil

- Ključna sta vzpostavitev zaupanja in motiviranje.
- Ustrezno kratka, vendar informativna.
- Običajni elementi:
 - Jasna identifikacija izvajalca in naročnika raziskave.
 - Predstavitev namena in pomembnosti raziskave ter prošnja za pomoč.
 - Jasno razviden spletni naslov ankete.
 - Ocena časa trajanja ankete.
 - Zagotovitev zasebnosti in zaupnosti.
 - Kontaktni podatki za dodatne informacije.
 - Podpis vodje raziskave ali organizacije.

Izvedba

Uvodna stran

- Prvi neposredni stik z anketo.
- Mesto pridobitve ali izgube sodelovanja.
- Izpostavitve ključnih elementov vabila v skrajšani obliki.

Viri

Viri

Knjige:

Callegaro, M., Lozar Manfreda, K. in Vehovar, V. (2015). *Web Survey Methodology*. Thousand Oaks, ZDA: Sage.

Couper, M. P. (2008). *Designing Effective Web Surveys*. Cambridge, VB: Cambridge University Press.

Dillman, D. A., Smyth, J. D., & Christian, L. M. (2014). *Internet, Phone, Mail, and Mixed-Mode Surveys: The Tailored Design Method*, NJ, ZDA: John Wiley & Sons.

Drugi viri:

WebSM (www.websm.org)

Dan spletnega anketiranja (FDV, jesen 2015)

Viri

Programska orodja

Brezplačna:

- 1KA (www.1ka.si)
- LimeSurvey (www.limesurvey.org)

Delno brezplačna ali plačljiva:

- SurveyMonkey (www.surveymonkey.com)
- Polldaddy (www.polldaddy.com)
- Qualtrics (www.qualtrics.com)
- ...

Univerza v Ljubljani
Fakulteta *za družbene vede*

nejc.berzelak@fdv.uni-lj.si

Dodatek

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Eno vprašanje hkrati

Vprašanja vedno postavimo tako, da ne sprašujejo po več stvareh hkrati.

Ali je bila vsebina predavanj **koristna za vaše področje dela in zanimiva?** (Da / Ne)

Ali je bila vsebina predavanj **zanimiva?** (Da / Ne)

Ali je bila vsebina predavanj **koristna za vaše področje dela?** (Da / Ne)

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Kratka vprašanja in navodila

Izogibamo se dolgim in zapletenim stavkom ter nepotrebno dolgim navodilom.

V kolikšni meri se strinjate ali se ne strinjate s spodnjimi trditvami?

Pri vsaki trditvi imate lestvico z intervali od 1 do 5. Kliknite na odgovor pri tisti številki, ki najbolj ustreza vašemu strinjanju s trditvijo. Če se s trditvijo ne strinjate, označite 1 ali 2, če se ne morete odločiti ali se s trditvijo strinjate ali se ne strinjate, označite 3. Če se s trditvijo strinjate ali zelo strinjate, označite 4 ali 5. Razdalje med posameznimi intervali na lestvici so enake.

...

- 1 – sploh se ne strinjam
- 2 – pretežno se ne strinjam
- 3 – niti-niti
- 4 – pretežno se strinjam
- 5 – povsem se strinjam

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Enostavne in znane besede

V besedilih vprašanj uporabljamo čim enostavnejše in dobro znane besede, izogibamo se tujkam.

Kaj menite, v kolikšnem obsegu naj Slovenija dovoli **imigracije** ljudi s podobnim **nacionalnim** izvorom kot ga ima večina **rezidentov** Slovenije?

Kaj menite, v kolikšnem obsegu naj Slovenija dovoli **priseljevanje** ljudi s podobnim **narodnostnim** izvorom kot ga ima večina **prebivalcev** Slovenije?

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Jasna vprašanja

Vprašanje zastavimo tako, da ni dvoumno.

Ali ste kdaj **kadili cigarete**?

Ali ste **že** kdaj **pokadili** cigareto?

Ali **redno** kadite oziroma ste kdaj **redno** kadili, to je skoraj vsak dan?

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Vrednotno nevtralna vprašanja

V vprašanjih se izogibamo čustvenim izrazom in vrednotnim ocenam.

V kolikšni meri se strinjate ali se ne strinjate, da bi morali delež od dobička dobiti vsi zaposleni v podjetju, **saj so pogosto izkoriščani, čeprav omogočajo bogatenje tajkunskim lastnikom?**

V kolikšni meri se strinjate ali se ne strinjate, da bi morali delež od dobička dobiti vsi zaposleni v podjetju?

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Navedba vseh možnih odgovorov

- Paziti moramo, da navedemo vse možne odgovore ali dodamo odgovor „drugo“.

Kateri spletni brskalnik uporabljate najpogosteje?

Chrome
Firefox
Internet Explorer
Opera
Safari

Chrome
Firefox
Internet Explorer
Opera
Safari
Drug brskalnik

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Ujemanje vprašanja in odgovorov I

Seznam odgovorov se mora vsebinsko ujemati z vprašanjem

Kako ste v splošnem zadovoljni ali nezadovoljni s svojo službo?

- 1 – zelo nesrečen
- 2 – nesrečen
- 3 – srečen
- 4 – zelo srečen

Kako ste v splošnem zadovoljni ali nezadovoljni s svojo službo?

- 1 – zelo nezadovoljen
- 2 – nezadovoljen
- 3 – zadovoljen
- 4 – zelo zadovoljen

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Ujemanje vprašanja in odgovorov II

- Odgovori naj zajemajo le (vse) tisto, kar z vprašanjem dejansko sprašujemo.

Kdo je najbolj odgovoren za nizko konkurenčnost Slovenije na svetovni lestvici konkurenčnosti?

- Politične elite, ki generirajo nenehno krizo.
- Okostenel in prevelik državni aparat, ki zavira gospodarski razvoj.
- Podjetniki, ki se ne znajo prilagoditi globalni konkurenci.

- Politične elite
- Državni aparat
- Podjetniki
- Nekdo drug (prosimo, navedite):

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Razmejenost odgovorov

- Odgovori se ne smejo vsebinsko prekrivati.

Ocenite, koliko časa na dan gledate televizijo na običajen dan v tednu.

Sploh nič.
Pol ure ali manj.
Od pol ure do 1 ure.
Od 1 ure do 2 uri.
Od 2 ur do 3 ure.
3 ure ali več.

Sploh nič.
Pol ure ali manj.
Več kot pol ure do 1 ure.
Več kot 1 uro do 2 uri.
Več kot 2 uri do 3 ure.
Več kot 3 ure.

Nekaj nasvetov za besedila vprašanj

Uravnoteženost lestvic

Lestvice odgovorov (npr. sploh se ne strinjam... povsem se strinjam, sploh ne zaupam... povsem zaupam, zelo nezadovoljen... zelo zadovoljen itd.) **morajo enakovredno zastopati obe strani.**

V kolikšni meri **se strinjate** s spodnjimi trditvami?

...

1 – ne strinjam se

2 – delno se strinjam

3 – pretežno se strinjam

4 – zelo se strinjam

5 – povsem se strinjam

V kolikšni meri **se strinjate ali se ne strinjate** s spodnjimi trditvami?

...

1 – sploh se ne strinjam

2 – pretežno se ne strinjam

3 – niti-niti

4 – pretežno se strinjam

5 – povsem se strinjam

Primer uvodne strani

Uvodna stran vprašalnika

Identifikacija raziskovalne
organizacije

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

REPUBLICA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Anketa o potovanjih domačega prebivalstva

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje v Anketi o potovanjih domačega prebivalstva. Z odgovori na vprašanja boste pomembno pripomogli k razumevanju zasebnih in poslovnih potovanj prebivalcev Slovenije. Prosimo Vas, da anketo izpolnjuje oseba, ki je prejela vabilo za sodelovanje. Anketiranje običajno traja približno 5 minut.

Podatki, ki jih posredujete, so strogo zaupni in jih bomo uporabili izključno za statistične namene, skladno z Zakonom o državni statistiki.

V primeru, da naletite na težave pri izpolnjevanju vprašalnika oziroma Vas zanima še kar koli v zvezi z anketo, nam lahko pišete na naslov ikt@cmi.si ali nas pokličete na telefonsko številko (01) 5805 286 (vsak delavnik med 7. in 19. uro).

Za pričetek izpolnjevanja ankete vpišite kodo, ki ste jo prejeli na vabilu za sodelovanje ter kliknite gumb "Naslednja stran".

Prosimo, vnesite kodo:

Naslednja stran

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede
1KA - spletne ankete

Vsebina
ankete,
pričakovanja
in pomen.

Zasebnost,
zaupnost in
varovanje
podatkov

Trajanje
ankete

Kontaktne
informacije

Navodilo za
začetek
izpolnjevanja.

Primer vabila

E-poštna vabila

Prošnja za sodelovanje,
namen raziskave, pomen.

Pozdravljeni!

Vabim vas k sodelovanju v anketi o študentih in njihovem življenju. Z vašim sodelovanjem bomo pridobili podatke, ki jih bomo uporabljali pri predmetu Statistika na FDV v letošnjem študijskem letu v pedagoške namene, saj boste z njihovo pomočjo spoznavali čare in čeri osnovnih statističnih analiz.

K anketi ste vabljeni kot študent/-ka FDV pri predmetu Statistika. Vaš elektronski naslov sem pridobila iz seznama registriranih uporabnikov spletnega mesta statistika.fdvinfo.net. Zagotavljam vam tajnost vaših podatkov in odgovorov.

Anketa vam bo vzela 5-10 minut, zato jo prosim izpolnite v celoti.

Do ankete dostopate tako, da kliknete na spodnjo povezavo oz. jo kopirate in prilepite v orodno vrstico vašega spletnega pregledovalnika.

URL ankete:

<http://www.lka.si/stat12?code=278e83&ai=582>

Način pridobitve
kontakta, zaupnost.

URL s kodo

Navodila za dostop

Trajanje

Vnaprej hvala za sodelovanje.

doc. dr. Katja Lozar Manfreda, nosilka predmeta Statistika na FDV

Primer vabila

Poštna vabila

Prošnja za sodelovanje in namen raziskave.

Pomembnost sodelovanja.

Enostaven naslov za dostop.

Trajanje, zaupnost podatkov

Kontakt

Simbolično darilo kot znak zahvale.

Identifikacija.

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za družbene vede

REPUBLIKA SLOVENIJA
STATISTIČNI URAD REPUBLIKE SLOVENIJE

Datum: 11. 6. 2008

Poosebljen nagovor.

Spoštovani g. Novak,

prosimo vas za pomoč pri raziskavi »Uporaba informacijsko-komunikacijske tehnologije v gospodinjstvih in pri posameznikih«, ki jo izvajamo na Fakulteti za družbene vede v sodelovanju s Statističnim uradom Republike Slovenije. Z raziskavo želimo ugotoviti v kolikšni meri so gospodinjstva opremljena s telefoni in z računalniki, ali imajo dostop do interneta, za katere namene ga uporabljajo ipd.

S sodelovanjem v anketi boste pomembno pripomogli k razumevanju uporabe informacijskih tehnologij v Sloveniji. Prosimo Vas, da izpolnite vprašalnik, ki je objavljen na spletu. To storite tako, da v spletni brskalnik vpišete naslov:

ikt.cmi.si

ter nato vnesete Vašo kodo vprašalnika: 199960

Izpolnjevanje vprašalnika traja približno petnajst minut. Vaše sodelovanje je prostovoljno, odgovori pa zaupni in bodo varovani v skladu z najstrožjimi standardi. V kolikor nimate dostopa do interneta, oziroma na spletni vprašalnik ne boste odgovorili iz kakšnega drugega razloga, Vam bomo v naslednjem tednu anketni vprašalnik poslali po pošti in Vas prosili, da ga izpolnite.

Če Vas v zvezi z anketo še kar koli zanima, lahko pokličete na telefonsko številko 01 5805 278, in sicer vsak delavnik med 9. in 15. uro, ali nam pišete prek elektronske pošte na naslov ikt@cmi.si. Vodja raziskave je prof. dr. Vasja Vehovar.

Vabilo prilagamo simbolično darilo kot znak zahvale za Vaš čas.

Zahvaljujemo se Vam za sodelovanje in Vas lepo pozdravljamo!

Podpis

prof. dr. Anton Grizold,
dekan Fakultete za družbene vede

mag. Irena Križman,
generalna direktorica
Statističnega urada RS

Možnost sodelovanja za neuporabnike Interneta

